

۲۰۴۶۲۴۶

اسلامی

بررسی و ارزیابی عوامل موثر بر توسعه باغات پسته

در استان یزد

مؤلف:

محمد رضا هادی

سرشناسه	هادی، محمدرضا، ۱۳۵۲ -
عنوان و نام پدیدآور	بررسی و ارزیابی عوامل موثر بر توسعه باغات پسته در استان یزد/مؤلف محمدرضا هادی.
مشخصات نشر	تهران: انتشارات راه دکتری: سنجش و دانش، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۹۱ ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۲۴۱-۲۰۳-۶
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۹۱.
موضوع	پسته -- ایران -- یزد (استان)
موضوع	(Pistachio-- Iran -- Yazd (Province
موضوع	پسته -- ایران -- یزد (استان) -- اصلاح نژاد
موضوع	(Pistachio-- Breeding-- Iran -- Yazd (Province
موضوع	پسته -- ایران -- یزد (استان) -- کاشت
موضوع	(Pistachio -- Planting-- Iran -- Yazd (Province
رده بندی کنگره	۲۰۱۴
رده بندی دیویی	۵۷۴.۹۵۵۹۶۳۳
شماره کتابشناسی ملی	۸۰۷

سنجش و دانش

www.sanjesh.ir
sanjeshodanesh@iran.ir

عنوان: بررسی و ارزیابی عوامل موثر بر توسعه باغات پسته در استان یزد

مؤلف: محمدرضا هادی

ناشر: انتشارات سنجش و دانش

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

صفحه آرای: مهدیه مخبری

طراح جلد: مهتاب دوستی

ناظر: نسرين خانی

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

«کلیه حقوق برای مؤلف محفوظ است»

بهاء: ۲۵۰۰۰۰ ریال

چاپ و نشر: تهران، ملارد، مارلیک، بلوار هفت تیر، مجتمع تجاری اداری امیر، آکادمی تخصصی دکتری

مرکز پخش: تهران، خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، پلاک ۱۲۶

تلفن تماس: ۰۲۱-۶۵۱۴۰۰۲۷

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه .....
۴	فصل اول .....
۴	گیاه شناسی پسته .....
۶	انواع پسته .....
۶	گیاه شناسی پسته .....
۷	سیستم ریشه در نهان پسته .....
۸	شرایط آب و هوایی و رشد درخت پسته .....
۸	نیاز سرمایی درخت پسته .....
۹	نیاز گرمایی .....
۹	روشهای مختلف کاشت و تکثیر پسته .....
۱۰	آبیاری درخت پسته .....
۱۱	خاک .....
۱۲	آب و آبیاری پسته .....
۱۳	تغذیه (کود دهی) پسته .....
۱۴	عناصر کلیدی در تغذیه پسته .....
۱۵	هرس درختان پسته .....
۱۶	هرس جامی باز پسته .....
۱۶	هرس باروری .....
۱۷	هرس تنک شاخه .....
۱۷	هرس سربرداری .....
۱۷	آفات و بیماری های پسته .....
۱۸	گرده افشانی پسته .....
۱۸	گرده افشانی درخت پسته .....
۱۸	برداشت پسته .....

- ۱۹ ..... مراحل احداث باغ پسته .....
- ۱۹ ..... آماده سازی زمین .....
- ۲۰ ..... آماده کردن و کاشت بذر در زمین اصلی: .....
- ۲۱ ..... نصب قیم .....
- ۲۱ ..... احداث بادشکن .....
- ۲۱ ..... پیوند درختان پسته .....
- ۲۲ ..... آماده سازی پایه، تهیه پیوندک و انجام عمل پیوند زنی .....
- ۲۳ ..... نحوه قرار گرفتن درختان نر در باغ (دایره نشانگر درختان ماده و ستاره نشانگر درخت نر) .....
- ۲۴ ..... عملیات بعد از پیوند .....
- ۲۴ ..... ویژگی‌های ارقام و اصلاحی پسته .....
- ۲۴ ..... رقم اوحدی: .....
- ۲۵ ..... رقم کله قوچی: .....
- ۲۵ ..... رقم احمدآقایی: .....
- ۲۵ ..... رقم اکبری: .....
- ۲۵ ..... رقم بادامی زرنده: .....
- ۲۶ ..... رقم خنجری دامغان: .....
- ۲۶ ..... رقم ممتاز: .....
- ۲۶ ..... رقم سفید پسته نوق: .....
- ۲۶ ..... رقم شاه پسته: .....
- ۲۶ ..... رقم قزوینی: .....
- ۲۸ ..... بررسی کامل خواص و مضرات خوردن پسته .....
- ۲۸ ..... مقادیر چربی پسته .....
- ۲۹ ..... میزان اسیدهای چرب ضروری .....
- ۲۹ ..... نسبت امگا ۶ به امگا ۳ .....
- ۲۹ ..... کلسترول .....
- ۲۹ ..... پروتئین ها .....
- ۳۰ ..... کربوهیدرات ها .....
- ۳۰ ..... فیبرهای رژیم غذایی .....

۳۰	ویتامین‌ها
۳۰	مواد معدنی پسته
۳۰	فیتوسترول‌ها
۳۰	فواید خوردن پسته
۳۱	جلوگیری از دیابت نوع ۲
۳۱	افزایش هموگلوبین خون و سلامت مغز
۳۱	افزایش کارایی سیستم عصبی و ایمنی بدن
۳۲	جلوگیری از ایجاد بیماری ژنراسیون ماکولا یا تباهی لکه زرد
۳۲	سلامتی پوست انسان
۳۲	جلوگیری از سرطان و عفونت‌ها
۳۲	جلوگیری از ریزش مو و افزایش رشد سر ا
۳۲	پیشگیری از سرطان و بیماری‌های قلبی
۳۳	کمک در جذب آهن
۳۳	خطر باکتری سالمونلا
۳۳	سنگ کلیه
۳۴	بیماری‌های کلیوی
۳۴	سرطان
۳۴	بیماری‌های ژنتیکی
۳۴	اسهال
۳۴	بیماری ارثی عدم تحمل فروکتوز
۳۵	مضرات دیگر پسته
۳۶	فصل دوم
۳۶	جایگاه محصول پسته در ایران و جهان
۳۷	تولید جهانی پسته
۴۵	تجارت جهانی پسته و روند تغییرات آن
۴۵	صادرات جهانی پسته
۵۳	چگونگی و مراحل صادرات پسته

۵۴	مدارک گمرکی پسته
۵۵	چه مواردی در بارنامه صادرات پسته درج می شود؟
۵۶	فصل سوم
۵۶	روند تولید پسته در استان یزد
۵۷	تحقیقات انجام شده درباره پسته
۶۷	روند تولید پسته در استان های کشور:
۷۳	ویژگی های شخصی پسته کاران استان یزد
۷۳	توزیع فراوانی پسته کاران
۷۴	میزان تسهیلات
۷۵	چگونگی دسترسی به منابع تامین آب
۷۵	چگونگی استفاده از آب در آبیاری باغات پسته
۷۶	توسعه سطح زیر کشت در صورت تسبب بودن شرایط
۷۷	توزیع فراوانی متغیرها از دیدگاه پسته کاران
۷۷	توزیع فراوانی عوامل فنی موثر بر توسعه کشت پسته
۷۸	توزیع فراوانی عوامل اقتصادی موثر بر توسعه کشت پسته
۷۹	توزیع فراوانی عوامل اجتماعی موثر بر توسعه کشت پسته
۷۹	توزیع فراوانی عوامل آموزشی موثر بر توسعه کشت پسته
۸۰	توزیع فراوانی عوامل محیطی موثر بر توسعه کشت پسته
۸۱	اولویت بندی گویه های مربوط به عوامل موثر بر توسعه کشت پسته در استان یزد
۸۱	اولویت بندی عوامل فنی توسعه کشت پسته در استان یزد
۸۲	اولویت بندی عوامل اقتصادی توسعه کشت پسته در استان یزد
۸۴	اولویت بندی عوامل آموزشی در توسعه کشت پسته استان یزد
۸۵	اولویت بندی عوامل محیطی در توسعه کشت پسته در استان یزد
۸۶	تحلیل عاملی
۸۶	تحلیل عاملی عوامل موثر در توسعه کشت پسته در استان یزد
۹۱	منابع

مقدمه

دیار یزد، سرزمین مردمان دیندار، سخت کوش و فکور، با مساحتی معادل ۷۴۶۵۰ کیلومتر مربع، در حاشیه‌ی عطش خیز کویر مرکزی ایران واقع و با استان های خراسان جنوبی، کرمان، فارس و اصفهان همجوار می باشد. استان یزد در ۲۹ درجه و ۳۵ دقیقه تا ۳۵ درجه و ۷ دقیقه عرض شمالی و ۵۲ درجه و ۵۰ دقیقه تا ۵۸ درجه و ۱۶ دقیقه طول شرقی واقع شده است. هشتمین استان کشور از لحاظ وسعت می باشد، به طوری که بیش از ۴/۵٪ کل مساحت کشور را به خود اختصاص داده است. از نظر پستی و بلندی دارای تنوع فراوانی بوده و ارتفاع آن از سطح دریای آزاد بین ۶۶۰ متر (کویر ریگ زرین) تا ۴۰۵۵ متر (ارتفاعات شیرکوه) متغیر است.

مقدار متوسط بارندگی سالانه بین ۵۰ تا ۱۰۰ میلیمتر و نوسان درجه حرارت در زمستان و تابستان و حتی در شب و روز بسیار زیاد است، به طوری که تغییرات دمایی بین ۴۵ درجه سانتیگراد بالای صفر تا ۲۰ درجه سانتیگراد زیر صفر در نوسان است. میانگین روزانه دما برای تمام سال بین ۱۱.۹ تا ۲۰.۷ درجه سانتیگراد متغیر است. یزد از مناطق کم باران کشور است. میزان بارندگی در کویرها سالیانه کمتر از ۵۰ در نقاط کوهپایه ای و ارتفاعات حدود ۱۰۰ و در ارتفاعات شیرکوه ۳۵۰ میلیمتر می باشد. به علت شرایط خاص کویری، اختلاف درجه حرارت در سطح استان بسیار زیاد و گاهی ۵۵ درجه سانتیگراد می رسد. دشت کویر، نمک، لوت، بافق، ساغند، طاقستان، کفه ابرکوه، مروست و ... از جمله کویرهایی است که استان را احاطه نموده است. شن های روان و فرسایش بادی عارضه های طبیعی دیگری هستند که در بخش وسیعی از استان و حتی در مجاورت شهرهای یزد، اشکذر، زارچ و شاهدیه نمود عینی دارد. طبق تقسیمات کشوری سال ۱۳۹۲، استان یزد دارای ۱۰ شهرستان، ۱۹ بخش، ۲۱ شهر، ۴۳ دهستان و ۹۶۳ آبادی دارای سکنه می باشد. قابل ذکر است که شهرستان های خاتم از سال ۱۳۵۹، ابرکوه از سال ۱۳۶۸ و طبس از سال ۱۳۸۰ به ترتیب از

استان های کرمان، فارس و خراسان منتزع و به استان یزد الحاق گردیده اند. لازم به ذکر است که شهرستان طبس در سال ۱۳۹۲ از استان یزد منتزع و به استان خراسان جنوبی الحاق گردیده است.

مطابق آمار سال ۱۳۹۲ ارائه شده سازمان جهاد کشاورزی استان یزد، از ۱۶۹۰۸۳ هکتار اراضی قابل کشت استان یزد حدود ۱۲۸۸۰۰ هکتار زیرکشت محصولات کشاورزی است که سهم محصولات زراعی ۵۰۵۸۵ هکتار با تولید ۶۱۹۱۶۵ تن و سهم محصولات باغی ۷۷۰۴۳ هکتار با تولید ۲۷۰۵۳۸ تن و همچنین سطح زیر کشت محصولات گلخانه ای سبزی و صیفی ۱۰۶۰ هکتار با تولید ۳۴۸۰۰۰ تن می باشد و مابقی به کشت گیاهان زینتی اختصاص داده شده است. همچنین کل تولیدات در بخش دام و آبرزی پروری استان یزد ۳۴۴۲۰۰ تن است. پسته یکی از اقلام عمده صادرات غیرنفتی ایران است. این محصول به لحاظ کشت و پرورش آن در مناطقی از کشور که مستعد پرورش دیگر محصولات کشاورزی نمی باشند. ایجاد اشتغال در صنایع سبک -انرژی ارز آور و ... حائز اهمیت بوده و می تواند سالها در فهرست اقلام صادرات غیرنفتی کشور ملی بماند. از گذشته تاکنون ایران به عنوان یکی از بزرگترین تولیدکنندگان پسته در جهان به شمار آمده است. در سطح کشور نیز استان کرمان با اختصاص ۵۰ درصد این محصول به خود (بر مبنای آخرین آمار مستند) مقام نخست سطح تولید را داراست. پسته ایران به لحاظ طعم و مزه در بازارهای جهانی بی نظیر بوده و مشتریان پروپاقرصی دارد؛ اما در سالهای اخیر تحت تاثیر عوامل گوناگون سهم ایران در تولید و تجارت جهانی پسته به شدت کاهش یافته است. هر چند که هنوز ایران اولین تولیدکننده و صادرکننده معتبر پسته در جهان است. افت سهم ایران در تجارت جهانی پسته به پیدایش رقبای جدید (آمریکا، ترکیه و چین) و نیز عوامل درونی (کاهش میانگین تولید در هکتار و افزایش قیمت تمام شده محصول) نسبت داده می شود. از آنجا که رقابت در بازار جهانی پسته روز به روز در حال افزایش است، حفظ و تقویت بازار جهانی پسته امری ضروری به نظر می

رسد. در سالهای گذشته کشت پسته در مناطق مختلف کشور در حال افزایش بوده در حالی که بستر لازم برای بازاریابی مناسب و متناسب با افزایش تولید این محصول فراهم نیامده است. از طرفی کاهش منابع آبهای زیر زمینی و ادامه این روند، در صورتی که بازنگری اساسی و منطقی در این زمینه انجام نپذیرد، هم در سطح تولید کننده و هم در سطح ملی، مشکلاتی را به همراه خواهد داشت.

www.ketab.ir